

دستور العمل نحوه هماهنگی و صدور

مجوز حفاری در سطح شهرهای کشور

مصوب مورخ ۱۳۶۶/۴/۱۱

کمیسیون عالی هماهنگی امور اجرائی شهرهای کشور
دستور العمل هماهنگی حفاری‌ها در سطح شهر زنجان

حوزه معاونت امور محلی و عمرانی شهری

اداره کل آموزش شوراهای اسلامی شهر و شهرداری‌ها

۱	مقدمه .....
۱	فصل اول: تعاریف .....
۳	فصل دوم: نحوه هماهنگی طرح‌ها، برنامه‌ها، پروژه‌های سازمان‌های حفار .....
۶	فصل سوم: نحوه درخواست پروانه حفاری و صدور مجوز حفاری .....
۶	فصل چهارم: استانداردهای حفاری در گذرگاه‌های شهر .....
	فصل پنجم: نحوه حفاری و مشخصات بازسازی کانال‌های حفاری شده و هم چنین نحوه
۹	تحويل کار انجام شده یا نیمه تمام به شهرداری و پرداخت هزینه‌های ترمیم به شهرداری .....

مقدمه:

و کمیسیون عالی هماهنگی امور اجرایی شهرهای کشور در جلسه مورخ و در اجرای مصوبه مورخ ۶۶/۱۱/۴ هیئت محترم وزیران دستورالعمل نحوه هماهنگی و صدور مجوز حفاری در سطح شهرهای کشور را بشرح ذیل تصویب نموده کلیه کمیسیون‌های هماهنگی شهر و شهرستان و نیز دستگاه‌های اجرایی مرتبط با مسائل فوق مکلفند برابر این دستورالعمل اقدام نمایند.

فصل اول: تعاریف

ماده یک: اصلاحات مندرج در این دستورالعمل دارای مفاهیم زیر می‌باشد.

۱- **انشعاب:** عبارتست از یک مورد حفاری در سطح سواره‌رو یا پیاده‌رو که معمولاً بصورت عرضی می‌باشد و هدف از آن انشعاب آب، برق، تلفن، گاز از شبکه اصلی بصورت فرعی است بمنظور رساندن خدمات مذکور به متقاضی اشتراک و یا اتصال منازل و سایر واحدها به سیستم جمع‌آوری فاضل آب.

۲- **تقویت (کابل یا لوله):** عبارتست از تقویت در میزان ظرفیت یک کابل یا لوله، که اهمیت اجرای آن محسوس بوده و در قالب برنامه یکساله غیر قابل پیش بینی بود حفاری در این قبیل موارد حداکثر الی ۵۰۰ متر طول می‌باشد.

۳- **اقدامات ترمیمی یا اضطراری:** عبارتست از حفاری‌ها و عملیاتی که کم بوده و قابل پیش بینی نمی‌باشد و رفع مشکلات ناشی از آن در اسرع وقت ضروری است. (مثال: ترکیدگی و نشست لوله‌های آب، گاز و فاضلاب و خرابی و سوختگی برق و مخابرات که موجب قطع کامل ارتباط تلفنی و برق شود و ترمیم آب رفتگی سطحی که باعث کندی، عبور و مرور می‌شود.)

۴- **کانل یا ترانشه:** عبارتست از حفاریهای منظم که بمنظور ارائه خدمات ذریبط با عرض و عمق متناسب با ابعاد و قطر لوله و کابل مربوطه در داخل اختصاص یافته در سطح معبر (که ممکن است طولی یا عرضی باشد) ایجاد گردد.

۵- **حوضچه (من‌هول):** عبارتست از حوضچه‌هاییکه برای دسترسی به شیر فاضلاب و مفاصل بندی و محل اتصالات تلفن و برق بصورت بتون آرمه (بیش ساخته محل‌ساز) یا سایر مصالح مقاوم بوده که در محل‌های مورد نیاز و مناسب تعبیه می‌گردد.

۶- **اشتراک:** عبارتست از استفاده مشترک حقیقی یا حقوقی از انشعاب (برق، گاز، آب و فاضلاب) بصورت مجزا

۷- **مشترک:** عبارتست از استفاده کننده حقیقی یا حقوقی که انشعاب برق، گاز، تلفن و آب و فاضلاب مورد تقاضایش، طبق مقررات شرکت مربوطه برقرار شده باشد.

۸- **مواصلات:** عبارتست از خطوط ارتباطی عبور و مرور سطح شهر در عرض‌های مختلف برای پیاده یا سواره

۹- **خطوط انتقال:** عبارت از کابل یا لوله که وظیفه انتقال را به عهده داشته و فاقد انشعاب‌های عرضی برای اشتراک می‌باشد.

۱۰- **منطقه آزاد:** منطقه‌ای که هنوز حفاری نشده و تأسیساتی در آن گذاشته نشده و در اختیار شهرداری می‌باشد و بدیهی است هر نوع استفاده از منطقه مزبور منوط به موافقت شهرداری و هماهنگی در کمیسیون هماهنگی در طرح و برنامه می‌باشد.

۱۱- **انتقال تأسیسات از ملک دیگران به معابر عمومی:** عبارتست از انتقال لوله‌های آب و فاضلاب و گاز و یا کابل‌های برق و مخابرات از محدوده ملک اشخاص (در صورت تقاضای آنان و یا تمایل سازمان مربوطه) به معبر عمومی و مقدار حفاری در این قبیل موارد حداکثر ۵۰۰ متر طول می‌باشد.

۱۲- **آئین‌نامه:** در این دستورالعمل مقصود آئین‌نامه هماهنگی اقدامات عمرانی مؤسسه‌ای که خدمات آن‌ها در داخل محدوده شهرها مستلزم حفاری معابر و احداث تأسیسات مصوب مورخ ۶۲/۱۱/۴ هیئت وزیران می‌باشد.

۱۳- **دفتر مخصوص صورت‌جلسات:** دفتری است که در صفحات معین توسط دبیرخانه کمیسیون هماهنگی تهیه و در اولین جلسه کمیسیون هماهنگی در حضور اعضاء برگ شماری شده و پلمپ می‌گردد.

طرح - برنامه پروژه

هرچند در قانون برنامه و بودجه کشور اصلاحات طرح، برنامه با اضافه کردن پسوندی در قالب جملاتی نظیر، برنامه دراز مدت، برنامه عمرانی پنج ساله طرح عمرانی (انتفاعی، غیر انتفاعی مطالعاتی و ...) درج شده است، لکن به لحاظ آنکه کلمات طرح، برنامه، پروژه در قوانین و مقررات حاکم بر شهرداری‌ها و همچنین سازمان‌های موضوع این آئین‌نامه مفاهیم مشخص دیگری دارند لذا در تعریف طرح و برنامه و پروژه بشرح ذیل سعی شده است در تطبیق مفاهیم مندرج در قانون برنامه و بودجه کشور با مفاهیم مورد عمل، برای اصطلاحات طرح و برنامه و پروژه این دستورالعمل تعاریف ذیل ارائه شود.

۱۴- طرح: عبارتست از پیش بینی فعالیت‌های آینده سازمان بر اساس اهداف و خط مشی تعیین شده، بعنوان راهنمای برنامه‌های سازمان که لحاظ معنا و مفهوم مترادف تعریف برنامه دراز مدت مندرج در قانون برنامه و بودجه می‌باشد.

۱۵- برنامه: عبارتست از مجموعه فعالیت‌های مشخص با مقادیر معین که برای مدت ۵ سال یا کمتر مبتنی بر هدف‌ها و سیاست‌های مصوب همراه با پیش بینی منابع مادی و هزینه‌های لازم و منقسم به برنامه سالانه اجرایی تهیه و تدوین می‌گردد.

۱۶- پروژه: فعالیت‌های اجرایی و جاری مشتمل به عملیات و خدمات مشخص، در قالب برنامه یک‌ساله، که در تطبیق با مفاهیم قانون برنامه و بودجه احیاناً ممکن است عناوینی نظیر طرح عمرانی انتفاعی، طرح عمرانی غیرانتفاعی، طرح مطالعاتی را بخود اختصاص دهد.

فصل دوم: نحوه هماهنگی دستور العمل حفاری طرح‌ها، برنامه‌ها و پروژه‌های سازمان‌های حفار

ماده دو: هماهنگی طرح‌ها و برنامه‌ها و پروژه‌های سازمان‌های موضوع آئین‌نامه در سه مقطع زمانی و در قالب جلسات کمیسیون هماهنگی شهر و یا شهرستان تحت عناوین ذیل صوت خواهد پذیرفت.

۱- هماهنگی در طرح و برنامه (مقطع شهریور ماه)

۲- هماهنگی در زمان اجرا (مقطع خرداد ماه)

۳- هماهنگی در امور جاری

۴- هماهنگی در طرح و برنامه (مقطع شهریور ماه)

ماده سه: کلیه سازمان‌های موضوع آئین نامه مکلفند حداکثر تا اول شهریور ماه هر سال فهرست طرح‌ها و برنامه‌ها و پروژه‌های خود را که زمان اجرای آن حداقل از سال آینده پیش بینی شده است به ترتیب اولویت و اهمیت و همچنین تخمین تاریخ اجرای هر یک از آن‌ها به همراه نقشه‌ها و مشخصات فنی لازم برای هماهنگی و همچنین کسب اعلام نظر در خصوص امکان یا عدم امکان مرمت کانال و یا روسازی نوارهای حفاری شده توسط شهرداری به کمیسیون شهر و شهرستان ارائه و رسید دریافت نمایند.

تبصره ۱: دبیرخانه کمیسیون شهر و شهرستان موظف است حداکثر ظرف هفته اول شهریور ماه نسبت به دعوت از اعضای کمیسیون اقدام و اجلاس کمیسیون هماهنگی در سطح و برنامه را آغاز نماید. جلسات همه روزه تا حصول نتیجه و حداکثر تا آخر شهریور ماه ادامه خواهد یافت و صورت مذاکرات هر جلسه در دفتر مخصوص صورت‌جلسات

مندرج و با امضاء اعضا حاضر در جلسه خواهد رسید و عدم حضور نماینده هر یک از سازمان‌های ذیربط و دعوت شده باعث تغییر در برنامه هماهنگ شده سایر سازمان‌های عضو کمیسیون نخواهد گردید.

تبصره ۲: فهرست آن‌دسته از طرح‌ها برنامه‌ها و پروژه‌های سازمان‌های ذیربط و دعوت شده به جلسات کمیسیون که امکان اجرای آنها از لحاظ هماهنگی میسر بوده و تاریخ اجرای آنها با توجه به پیش‌بینی‌های سازمان مربوطه در سال آینده است، از لحاظ هم‌مکانی در محل اجرا (در هر یک از معابر شهر) و هم‌زمانی از لحاظ تاریخ اجراء طی یک لیست تحت عنوان مصوب کمیسیون تنظیم و از طریق دبیرخانه مربوطه به هر یک از سازمان‌ها ظرف مدت ۴۸ ساعت اداری پس از خاتمه اجلاس ابلاغ خواهد شد. هر یک از سازمان‌ها مکلفند طی شش ماهه دوم سال نسبت به تأمین اعتبار مالی برای اجرای طرح‌ها و برنامه‌ها و پروژه‌های مورد تصویب کمیسیون هماهنگی اقدام نمایند.

تبصره ۳: دبیرخانه کمیسیون موظف است بلافاصله بعد از اختتام جلسات کمیسیون هماهنگی در طرح و برنامه، لیست طرح‌ها و برنامه‌ها و پروژه‌های هماهنگ شده و مصوب کمیسیون را در استان به کمیته برنامه ریزی استان و در تهران به وزارت برنامه و بودجه و وزارت کشور (دبیرخانه کمیسیون عالی هماهنگی) ارسال دارند.

هماهنگی در زمان اجراء (مقطع خرداد ماه)

ماده چهار: کلیه سازمان‌های موضوع آئین‌نامه مکلفند حداکثر تا آخر اردیبهشت ماه هر سال فهرست آن‌دسته از طرح‌ها و برنامه‌ها و پروژه‌های موجود در فهرست مصوب کمیسیون هماهنگی شهریور، که بودجه آن تصویب گردیده، همراه مستند مربوط به تأمین اعتبار را به کمیسیون هماهنگی شهر و یا شهرستان ارائه نمایند.

تبصره ۱: آن‌دسته از طرح‌ها و برنامه‌ها و پروژه‌ها که در مقطع شهریور توسط سازمان‌های عضو به لحاظ عدم امکان پیش‌بینی اجرای آن در سال آتی مطرح نگردیده است. چنانچه در فاصله زمانی شهریور تا خرداد اجرای آن همراه با اعتبار مصوب به دستگاه ابلاغ شده باشد با گزارش توجیهی لازم در جلسه هماهنگی مقطع خرداد مطرح و اجرای آن هماهنگی خواهد گردید.

تبصره ۲: دبیرخانه کمیسیون شهر و یا شهرستان موظف است اولین روز اداری خرداد ماه با دعوت از اعضا کمیسیون اجلاس کمیسیون (هماهنگی در زمان اجراء) را آغاز نماید جلسات همه روزه تا تصمیم‌گیری و تهیه فهرست زمانی اجرای طرح‌ها به همراه تعیین طرح‌های همزمان و هم‌مکان و حداکثر تا ۱۵ خرداد ماه ادامه خواهد یافت و صورت مذاکرات هر

جلسه در دفتر مخصوص صورتجلسات مندرج و به امضاء اعضای حاضر در جلسه خواهد رسید.

تبصره ۳: در جلسه کمیسیون هماهنگی در زمان اجرا، حضور مسئول راهنمایی و رانندگی شهر مربوطه که با حق رأی شرکت خواهد نمود الزامی است. عدم حضور نماینده هر یک از سازمانهای ذیربط و دعوت شده باعث تغییر در برنامه هماهنگی شده سایر سازمانهای عضو کمیسیون نخواهد گردید.

تبصره ۴: دبیرخانه کمیسیون مؤظف است بلا فاصله پس از اختتام جلسات فهرست هماهنگی در زمان اجراء مصوب کمیسیون را به دستگاه ذیربط ابلاغ نماید (ظرف حداکثر ۸ ساعت اداری)

هماهنگی در امور جاری

ماده پنج: به منظور هماهنگی اقدامات اجرائی دستگاههای مشمول آئین نامه که امکان هماهنگی آنها در قالب هماهنگی در طرح و برنامه (مقطع شهریور ماه) موضوع ماده سه و به تبع هماهنگی در زمان اجراء (مقطع خرداد ماه) موضوع ماده ۴ نبوده و یا بصورت ترسیمی یا اضطراری باشد، کمیسیون شهر و یا شهرستان مؤظف است حداقل هر دو ماه یکبار از طریق دبیرخانه مربوطه تشکیل جلسه داده و تصمیم گیری لازم بعمل آورد. بدیهی است در صورت اقتضاء به درخواست هر یک از اعضا و با تأیید رئیس کمیسیون جلسه بطور فوق العاده به دعوت دبیرخانه تشکیل خواهد شد.

تبصره ۱: حفاریهای موردی غیر اضطراری مذکور در بند ۲ (تقویت کابل با لوله) موضوع ماده یک (فصل تعاریف) مشمول ماده فوق می باشد که پس از ارائه مدارک لازم و مصوبه کمیسیون مجوز حفاری از سوی شهرداری صادر خواهد شد.

تبصره ۲: اقدامات اضطراری یا ترسیمی موضوع بند ۳ ماده یک (فصل تعاریف) به تشخیص دستگاه مربوط و با ابلاغ به دبیرخانه کمیسیون و اطلاع شهرداری نیز مشمول این ماده بوده اما نحوه عمل مربوط به آن بدین شرح است که به محض وقوع حادثه و قبل از شروع عملیات، عامل حفار درخصوص هرگونه حفاری در سواره رو الزاماً می بایستی تلفنگرامی وقوع حادثه را بمنظور هماهنگی سایر مؤسسات خدماتی نظیر آب، برق مخابرات، گاز و خصوصاً راهنمایی و رانندگی و شهرداری و دبیرخانه کمیسیون هماهنگی جهت اقدامات بعدی اطلاع داده و در سایر موارد نظیر حفاری پیاده روها، چنانچه عملیات حفاری مستلزم اطلاع به سایر مؤسسات باشد بنحو فوق اقدام خواهد کرد.

مسئولیت عدم اطلاع و خسارت ناشی از آن بعهده مؤسسه عامل حفاری می باشد. دبیرخانه کمیسیون موضوع اقدامات اضطراری را در یکی از جلسات هماهنگی در امور جاری یا جلسات فوق العاده مطرح و پس از تأیید کمیسیون با ارائه مدارک لازم از سوی شهرداری مجوز لازم صادر خواهد شد. مؤسسه عامل حفار موظف است ظرف مدت ۴۸ ساعت از شروع عملیات حفاری براساس حجم عملیات حداقل ۲۰٪ هزینه هائی را که بطور معمول می بایستی به شهرداری پرداخت نماید بصورت علی الحساب بحساب شهرداری واریز نماید.

تبصره ۳: در مناطقی که طبق نقشه های تسلیمی شرکت گاز، شبکه گاز وجود دارد مؤسسه عامل حفاری موظف است نظیر اقدامات معمول در سواره را انجام دهد.

فصل سوم: نحوه درخواست پروانه حفاری و صدور مجوز حفاری

ماده شش: موسسات حفاری مکلفند با ارائه مدارک ذیل و تکمیل فرم درخواست طبق فرم نمونه نه (صفحه ۱۲) صدور مجوز حفاری را از شهرداری درخواست نمایند، شهرداری نیز موظف است مجوز حفاری را ظرف مدت حداکثر یک هفته در صورت تکمیل بودن مدارک درخواست طبق فرم نمونه (صفحه ۱۳) صادر و تسلیم درخواست کنند نماید.

۱- ارائه مصوبه و یا لیست هماهنگی مصوب کمیسیون هماهنگی شهر یا شهرستان که ضمن آن عملیات مورد نظر مورد تصویب و هماهنگی واقع شده است.

۲- ارائه کروکی محل مورد نظر رو نقشه $\frac{1}{\dots}$ و یا بر روی فتوکپی نقشه جامع یا هادی با مشخص نمودن تقاطع ها و معابر با نام و نیز مشخص نمودن ابعاد و محل حفاری در معبر (طول، عرض، عمق متوسط).

۳- مشخص نمودن قابل توجیه عملیات با تاریخ شروع و ختم آنها با توجه به زمان بندی کمیسیون هماهنگی.

۴- ارائه فیش پرداخت بانکی بشماره حساب مشخصی که از طرف شهرداری تعیین می شود بابت هزینه ها و جبران مرمت حفاری.

فصل چهارم: استانداردهای حفاری در گذرگاههای شهر

ماده هفت: حد حفاری در معابر از لحاظ عرض و عمق و مناطق حفاری و محلهای اختصاص یافته با مشخصات کامل حفاری و جداول تاسیسات زیرزمینی در گذرگاههای با عرض های مختلف برابر کروکی و جداول صفحات ۱۲ تا ۲۳ و توضیحات آن می باشد.

تبصره ۱: در گذرگاه‌های کمتر از ۶ متر، مشابه گذرگاه‌های ۶ متری عمل خواهد شد و در صورت عدم امکان اجرای ضوابط دستورالعمل، موضوع در کمیسیون های شهر و یا شهرستان حسب مورد، پس از بررسی و با توجه به امکان عبور هوائی برق و مخابرات، اتخاذ تصمیم می‌شود.

تبصره ۲: رعایت موارد ذیل درخصوص نصب تیر و دکل موسسات برق و مخابرات الزامی است.

۱- محل نصب دکل الزاماً می بایستی در کمیسیون هماهنگی مورد بررسی و تصویب قرار گیرد.

۲- در گذرگاه های تا زیر ۶ متر عرض که احداث تاسیسات برق و مخابرات (احیاناً) می بایستی هوائی صورت گیرد محل نصب تیر در منتهی الیه حاشیه گذرگاه و در فاصله ۲۰ سانتی متری از آن خواهد بود و حریم لازم توسط بازو (کنسول) می بایستی تامین گردد.

۳- در گذرگاه‌های بالای ۶ متر عرض اعم از آنکه پیاده رو احداث شده یا نشده باشد محل نصب تیر در فاصله خواهد بود که طبق نقشه ها و جداول ضمیمه این دستورالعمل حد فاصل پیاده رو و سواره رو محسوب گردیده است مگر آنکه شهرداری بلحاظ مسائل ترافیکی و وضعیت موجود معابر از نظر پیش آمدگی ساختمانها محل نصب شهر را در منتهی الیه حاشیه گذرگاه تعیین کند که در این صورت رعایت حداقل فاصله به مقدار ۲۰ سانتی متر از منتهی الیه حاشیه گذرگاه الزامی است.

۴- موسسات برق و مخابرات مکلفند در هنگامیکه گذرگاه فاقد پیاده رو می باشد به منظور رعایت اصول ایمنی تیرهای خود را به فاصله یک متری از سطح معبر مجهز به علامت برچسب شبرنگ بنمایند.

۵- در معابری که قبل از احداث پیاده رو و تیرهای برق و مخابرات در محل هماهنگ شده و مقرر نصب می گردد، شهرداری طبق برنامه های عمرای خود احداث پیاده رو خواهد کرد. لکن چنانچه ضرورت احداث پیاده رو مورد درخواست موسسات نصب کننده تیر باشد، شهرداری بر حسب امکانات پس از دریافت هزینه های احداث نسبت به نصب جدول و احداث پیاده رو با اولویت اقدام خواهد کرد.

۶- جهت رعایت مصالح اقتصادی، در گذرگاههای تا ۱۴ متر، شرکت‌های برق و مخابرات ضمن توافق با یکدیگر و کسب مجوز از شهرداری و با اطلاع کمیسیون هماهنگی مربوطه می‌توانند از حریم همدیگر استفاده نمایند.

۷- محل نصب تیرهای روشنایی با رعایت آئین نامه مربوط به طرز اجرای ماده ۱۱ قانون برق ایران و نحوه تامین و تعیین هزینه روشنایی معابر مصوبه ۱۳/۱۰/۱۳۴۶ هیئت وزیران و وفق ماده ۵ آن تعیین خواهد شد.

۸- هر نوع استفاده دیگر از سطح معابر برای نصب تیر و یا دکل انتقال نیرو که با دستورات فوق مطابقت نداشته باشد منوط به پیشنهاد موسسه برق و مخابرات و پذیرش شهرداری ضمن هماهنگی در کمیسیون مربوط خواهد بود.

تبصره ۳: درخصوص احداث حوضچه که احياناً تجاوز به حریم از عرض یا عمق اجتناب ناپذیر است هماهنگی در کمیسیون مربوطه الزامی است.

تبصره ۴: منطقه آزاد در گذرگاههای ۱۲ تا ۱۴ متری برابر نقشه و جدول صفحه ۱۹ به لحاظ عدم امکان پیش بینی های لازم از سوی موسسات مختلف و رفع مشکلات احتمالی در این عرض، اختصاص خواهد داشت به احداث کانال مخابرات و لوله های انتقال آب و فاضلاب، فشار متوسط گاز و فشار قوی برق که محل هریک از خدمات فوق با هماهنگی در این عرض (منطقه آزاد) در کمیسیون مربوطه خواهد بود.

تبصره ۵: کلیه عرضهای اختصاص یافته به سازمانها و موسسات حفاری کننده (برابر جداول و نقشه های پیوست) تا مادامیکه مراجع ذیربط قانونی عرضهای استاندارد را تهیه نکرده و به تصویب نرسانده مربوط به گذرگاههای جدیدالاحداث بوده و در مورد سایر گذرگاههای احداث شده نیز، در صورت امکان تطبیق قابل اجرا خواهد بود.

تبصره ۶: در مورد فواصل حاصله از افزایش عرض گذرگاههای ۱۴ تا ۲۱ متر و ۲۱ تا ۳۰ متر و ۳۰ تا ۴۰ متر برابر توضیحات ذیل جداول عمل خواهد شد.

تبصره ۷: کلیه موسسات حفاری کننده مکلفند نقشه و کروکی تاسیسات خود را ظرف یکسال از تشکیل اولین جلسه تهیه و به کمیسیون هماهنگی مربوط ارائه کنند و در این رابطه می‌توانند از نقشه های جامع و با هادی و نقشه های شرکت ملی گاز ایران (ازبیلت) بهره برداری نمایند.

فصل پنجم: نحوه حفاری و مشخصات بازسازی کانالهای حفاری شده و همچنین نحوه تحویل کار انجام شده یا نیمه تمام و هزینه های ترمیم به شهرداری:

الف: نحوه حفاری:

ماده هفت: به منظور پیشگیری از خسارات جانی به لایه های زیرسازی و روسازی خیابانها در موقع حفاری برای مقاصد مختلف کلیه سازمانهای حفاری کننده موظفند مرجحاً برش آسفالت را با دستگاه کاتر انجام داده و چنانچه به تشخیص کمیسیون عالی هماهنگی امکان تهیه کاتر برای سازمانهای حفاری مقدور نباشد شهرداری می تواند اجازه حفاری دستی یا با کمپرسور را صادر نماید و در این حالت مبنای محاسبه برای دریافت هزینه های زیرسازی و روسازی بعنوان خسارات ناشی از تخریب نوار حفاری عرض حفاری شده بعلاوه یک متر خواهد بود که شهرداری پرداخت می شود بدیهی است در صورتی که ترمیم تمام یا قسمتی از حفاری را شهرداری بعهده داشته باشد هزینه آن نیز جداگانه محاسبه دریافت می گردد.

تبصره ۱: سازمان حفاری کننده موظف است که به هنگام تخلیه خاکهای نوار حفاری دقت فرماید که سطح آسفالت (از جمله پخش شدن و دیر حمل نمودن خاک نیاز به تنظیف داشته باشد) و زیرسازی طرفین نوار صدمه و آسیب وارده سازد، در صورت عدم رعایت ملزم به پرداخت هزینه خسارات وارده به شهرداری خواهد بود.

تبصره ۲: سازمان حفاری کننده در کلیه معابر پرتراфик (مانند خیابانهای اصلی، اتوبان) در مسیرهای نوار حفاری موظف به شمع کوبی در طرفین نوار حفاری بمنظور جلوگیری از ریزش و رانش می باشد.

ماده نه: کلیه سازمانهای حفاری کننده موظفند پس از اقدامات فنی و اجرائی خود در کانال حفاری شده، آن را به شرح ذیل فشرده نمایند: حداقل تراکم زمین طبیعی معادل ۸۵٪ حداقل تراکم لایه های خاکریز در قشرهای ۱۵ سانتیمتر معادل ۹۰٪ حداقل تراکم آخرین لایه خاکریز به ضخامت ۱۵ سانتیمتر ۹۵٪ به روش اصلاح شده (آشو) می بایستی صورت گیرد. (مطابق نمودار صفحه $\frac{۲۶}{۲۶}$ نحوه ترمیم کانالهای حفاری شده).

ب: نحوه پرداخت هزینه و خسارات

ماده ده: در صورتی که عمر آسفالت از ۴ سال و عرض معابر بیش از ۸ متر باشد سازمان حفاری موظف به پرداخت هزینه کلی روکش علاوه بر هزینه مرمت حفاری خواهد بود (هزینه فوق الذکر شامل طول محل حفاری به علاوه ۵۰ متر طول در منتهی الیه دو طرف

نوار خواهد بود) و چنانچه منتهی الیه نوار بین دو تقاطع ختم گردد ۵۰ متر ذکر شده محاسبه نمی گردد و تقاطع چهارراه ملاک عمل است.

تبصره ۱: دستور کار زیرسازی و آسفالت نوارهای حفاری توسط شهرداری به هنگام صدورمجوز صادر می شود.

تبصره ۲: در اجرای هر طرح و برنامه و پروژه بایستی زمان دقیق شروع حفاری و خاتمه آن و همچنین زمان و تاریخ دقیق شروع مرمت مسیر حفاری و خاتمه آن با قید در مجوز حفاری مشخص شود، بدیهی است دستگاهی که بیش از مدت مذکور اتمام کار را معطل نماید ملزم به پرداخت جریمه‌ای برابر حاصل فرمول زیر برای هر روز به کمیسیون هماهنگی مربوطه خواهد بود.

عرض معبر حفاری شده * ۶۰۰ × در روزهای تأخیر * طول حفاری * ۲ * عرض حفاری = جریمه خسارت تأخیر

۳*۴۵

ماده یازده: موارد اهمال و تعلل دستگاه‌ها موضوع ماده ۱۰ تبصره ۲: آئین‌نامه و تبصره آن بدین قرار است

۱- اجرای طرح، یا برنامه و پروژه برخلاف مصوبات کمیسیون هماهنگی (شهر یا شهرستان)
۲- عدم اقدام به موقع در حفاری مسیرهایی که در مجوز صادره از سوی شهرداری مشخص شده است.

۳- عدم اقدام بموقع در مرمت نوارهای حفاری

۴- عدم رعایت اصول و نصب علائم ایمنی در هنگام اجرای عملیات

۵- عدم هماهنگی با راهنمایی و رانندگی شهر مربوطه در هنگام حفاری

۶- اقدام به حفاری مازاد بر مقدار مجوز صادره از سوی شهرداری

۷- تجاوز به حریم مؤسسات مشمول آئین‌نامه به هنگام حفاری از سوی مؤسسه عامل

حفاری

۸- عدم رعایت موارد پیش بینی شده در تبصره ۳ ماده ۵ دستورالعمل

۹- عدم شرکت اعضای کمیسیون هماهنگی بدون عذر موجه در دو جلسه متوالی کمیسیون مذکور

۱۰- به تعویق انداختن بی مورد درخصوص تحویل و تحول مسیرهای حفاری

۱۱- تأخیر در پرداخت هزینه‌های متعلقه به شهرداری اعم از هزینه های مرمت و خسارت و نظارت.

ماده دوازده: هزینه‌های مرمت حفاری از مرحله‌ای که به عهده شهرداری قرار می‌گیرد بعلاوه هزینه نظارت برابر با فهرست بهای مخصوص که به همین منظور وزارت برنامه و بودجه تهیه و در اختیار قرار خواهد داد. محاسبه و پرداخت خواهد شد تا زمانیکه فهرست بهاء مخصوص تهیه و ابلاغ نگردیده است فهرست بهای موجود بعلاوه هزینه های بالاسری و ضرائب منطقه‌ای فعلی که به تأیید سازمان برنامه و بودجه استان رسیده باشد ملاک عمل خواهد بود.

تبصره: به منظور آنکه شهرداری امکان اجرای تعهدات ناشی از پذیرش ترمیم داشته باشد ۷۵٪ هزینه‌های برآورد شده می‌بایستی در مرحله صدور مجوز به حساب شهرداری واریز گردد و ۲۵٪ با تأیید ناظر کمیسیون هماهنگی (در صورتیکه دستگاه حفاری پرداخت کننده، هزینه درخواست کند) پس از اتمام مرمت قابل محاسبه و پرداخت می‌باشد.

ماده سیزده: بودجه کمیسیون‌های هماهنگی شهر و شهرستان از محل جرائم تأخیر در اقدامات مؤسسات و همچنین قسمتی از عوارض حق‌الارض که پس از تصویب و وصول توسط شهرداری طبق نظر و برابر بودجه‌ای که به تصویب وزارت کشور می‌رسد تأمین خواهد شد.

ج- نحوه تحویل و تحول

ماده چهارده: مسئولیت حفاظت و رعایت کامل ایمنی عبور برای اطراف ترانشه‌های حفاری و پر شده (تا زمانی که تحویل به شهرداری نشده است) کاملاً به عهده سازمان حفاری می‌باشد و سازمان حفار به محض آمادگی از نماینده شهرداری دعوت به تحویل خواهد نمود. مسئولیت بعدی نوارهای حفاری شده که در این حالت تحویل شهرداری می‌گردد به عهده شهرداری خواهد بود.

تبصره: سازمان حفار می‌بایستی رونوشت دعوت برای تحویل را که به کمیسیون هماهنگی مربوطه ارسال و درخواست اعزام نماینده نمایند، کمیسیون هماهنگی موظف است خدمات یک تا چند نفر از مهندسان با تجربه را برای این امور و نظارت خریداری نموده و حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز نسبت به تحویل اقدام نماید

ماده پانزده: این دستورالعمل در پانزده ماده، بیست و سه تبصره، چهل و دو بند، دوازده توضیح در بیست و شش صفحه تدوین و به تصویب رسیده است.

برگ درخواست صدور مجوز حفاری

شماره: .....

تاریخ: .....

پیوست: .....

شهرداری
شرکت }
سازمان } بدین وسیله
اداره }

بمنظور .....

۱- انجام عملیات:

کابل کشی لوله گذاری تقویت شبکه (کابل با لوله) انتقال تأسیسات از ملک دیگران به معابر عمومی
 اقدامات ترمیمی و یا اضطراری انشعاب احداث و توسعه حوضچه و من هول نصب تیر و یا دکل

۲- در آدرس:

خیابان ..... میدان ..... بازار ..... کوچه .....
بن بست ..... که محل آن بر روی کروکی پیوست مشخص است

۳- مشخصات:

ملاحظات	عمق متوسط (CM)	عرض متوسط (CM)	طول (متر)	خاکی مترمربع	موزائیک مترمربع	بتن مترمربع	آسفالت مترمربع	نوع پوشش	ش.ع.م
								نام و عرض معبر	

۴- که حفاری مربوطه در مدت :

شروع و لغایت ..... باتمام می‌رساند

۵- و مرمت نوار حفاری که در طی مدت:

شروع و لغایت ..... باتمام می‌رساند
درخواست صدور مجوز حفاری را باستناد مصوبه شماره ..... مورخ کمیسیون هماهنگی شهر / شهرستان ..... می‌نماید

شرکت }
سازمان } محل مهر و امضاء مسئول

شماره:	بازگشت به درخواست شماره..... مورخ	سازمان	؟
تاریخ:	بر اساس مشخصات اعلامی در برگه درخواست و برابر کروکی	شرکت	خاکبرداری .....
پیوست:	پیوست، به موجب این مجوز که در ..... برگه ممهور به مهر شهرداری صادر و تسلیم می‌شود، آن مؤسسه اجازه دارد عملیات خود را با رعایت کامل جدول و شرایط ذیل انجام دهد.	اداره	مجوز حفاری

الف: جدول مشخصات حفاری

مدت زمان حفاری و مرمت			فاصله حفاری با محل نصب تیر با دکل				عمق متوسط حفاری به CM	عرض متوسط حفاری به CM	طول حفاری به متر	محل حفاری و نصب تیر یا دکل با رعایت دقیق کروکی ضمیمه	
زمان و تاریخ مرمت			در معابر شرقی، غربی از/ در معابر شمالی، جنوبی از							نام	حد فاصل
روز	تا	از	روز	تا	از	حد غربی	حد شرقی	حد جنوب	حد شمال		از

توجه: شماره ردیف بصورت کسری نوشته شود (عدد صورت نماینده شماره ردیف و عدد مخرج نماینده تعداد کل ردیف‌هایی است که باستناد این مجوز اجازه حفاری دارند مثال: $\frac{1}{18}$)

شرایط حفاری:

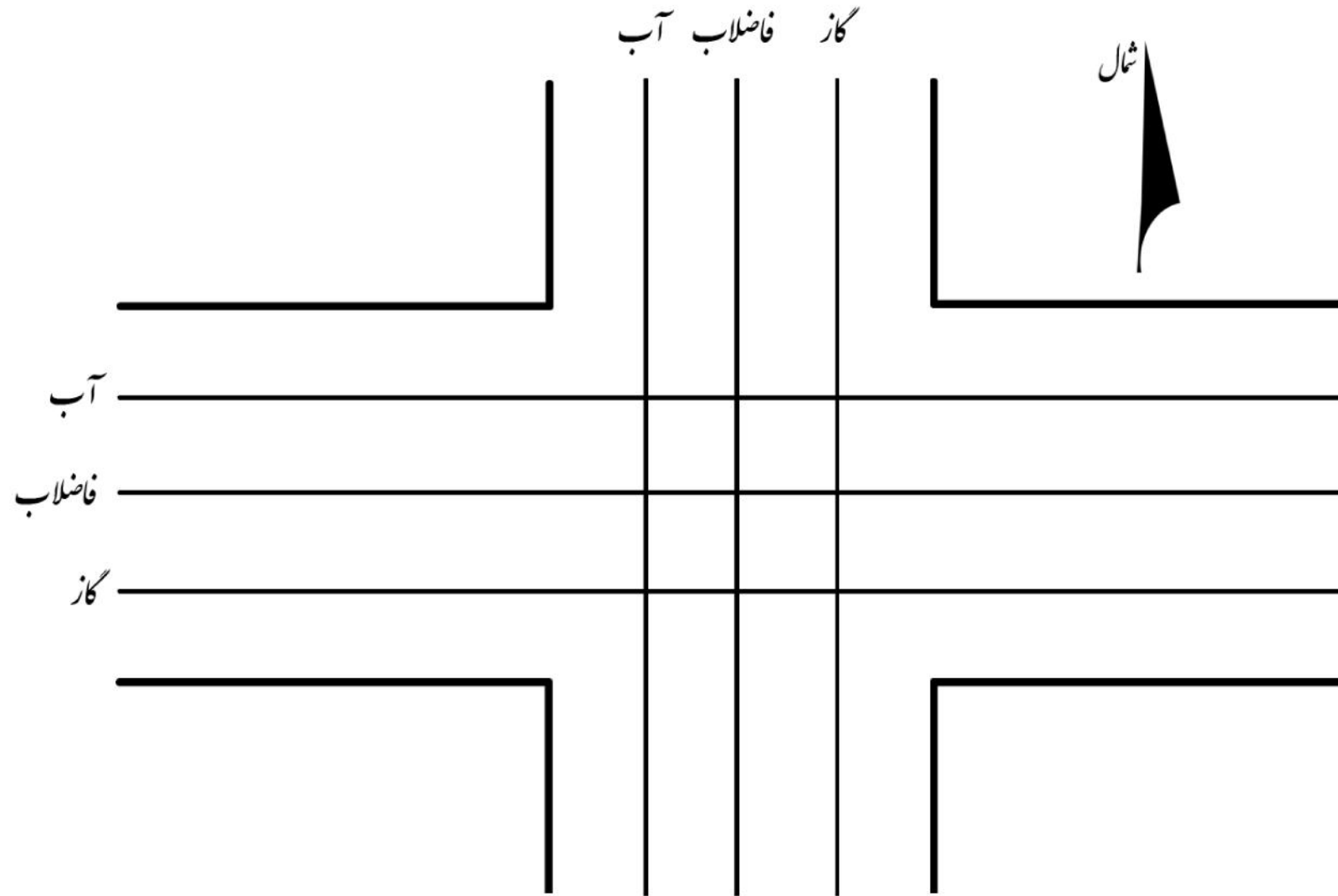
- تاریخ و ساعت دقیق شروع عملیات را با اطلاع اداره راهنمایی و رانندگی رسانده و عملیات را در ساعات تعیین شده و با نصب علائم ایمنی و حفاظتی زیر نظر مأمورین راهنمایی و رانندگی انجام شود.
- برش آسفالت می‌بایست بوسیله دستگاه برش (کاتر صورت پذیرد. در صورت عدم امکان تهیه کاتر (بر اساس نظریه کمیسیون عالی هماهنگی) برش بوسیله: ..... صورت گیرد)
- پر کردن و ترمیم و مرمت نوار حفاری طبق مشخصات تعیین شده پیوست (بر اساس دستور العمل عالی هماهنگی) در زمان معین می‌بایستی صورت پذیرد
- حضور ناظر شهرداری در تمام مراحل عملیات حفاری، ترسیم و مرمت روسازی ضروری بوده و تذکرات وی می‌بایست مورد توجه قرار گیرد.
- خاک مازاد حاصل از حفاری به مناطقی که شهرداری تعیین می‌کند محل و تخلیه گردد و محل عملیات از خاک‌های پخش شده در سطح پاکسازی و محل شستشو شود
- اصل یا تصویر مجوز حفاری می‌بایستی همیشه در محل عملیات موجود بوده و به محض درخواست مأمورین ارائه گردد.
- عدم اقدام هر یک از موارد مندرج در این مجوز باعث توقف ادامه عملیات خواهد شد.

محل مهر و امضاء شهرداری

انجام عملیات قبل با توجه به دریافت هزینه‌های مربوطه مورد تعهد شهرداری می‌باشد:
 پر کردن کانال مرمت و روسازی نوار حفاری حمل خاک مازاد و پاکسازی
 و شستشوی محل هیچکدام

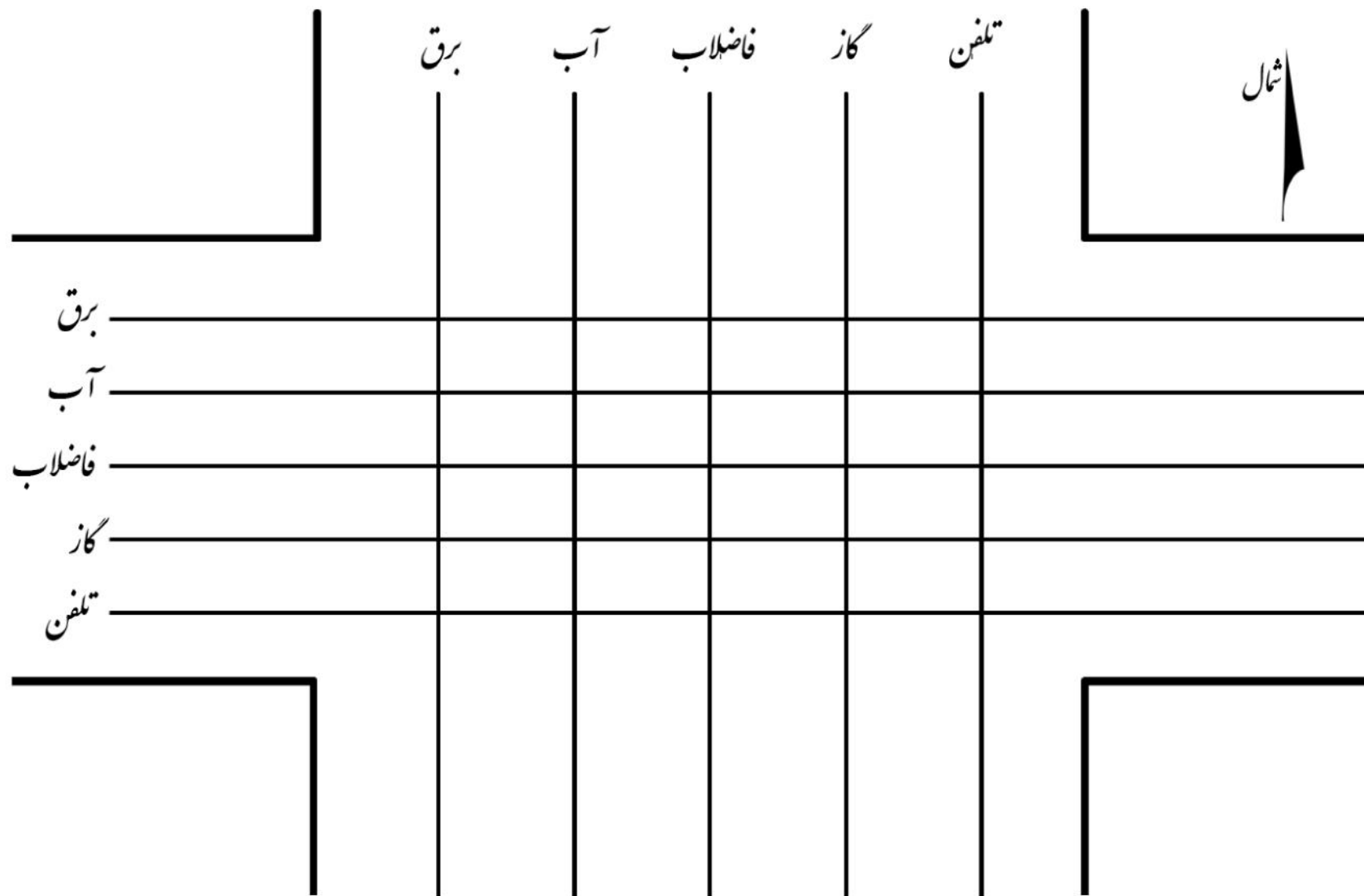
برای موارد مندرج در این مجوز مورد تعهد سازمان متبوع
 این جانب .....
 نمایندگی رسمی سازمان می‌باشد. امضاء

موقعیت محل حفاری مؤسسات حفار در گذرگاه‌های کمتر از ۶ متر

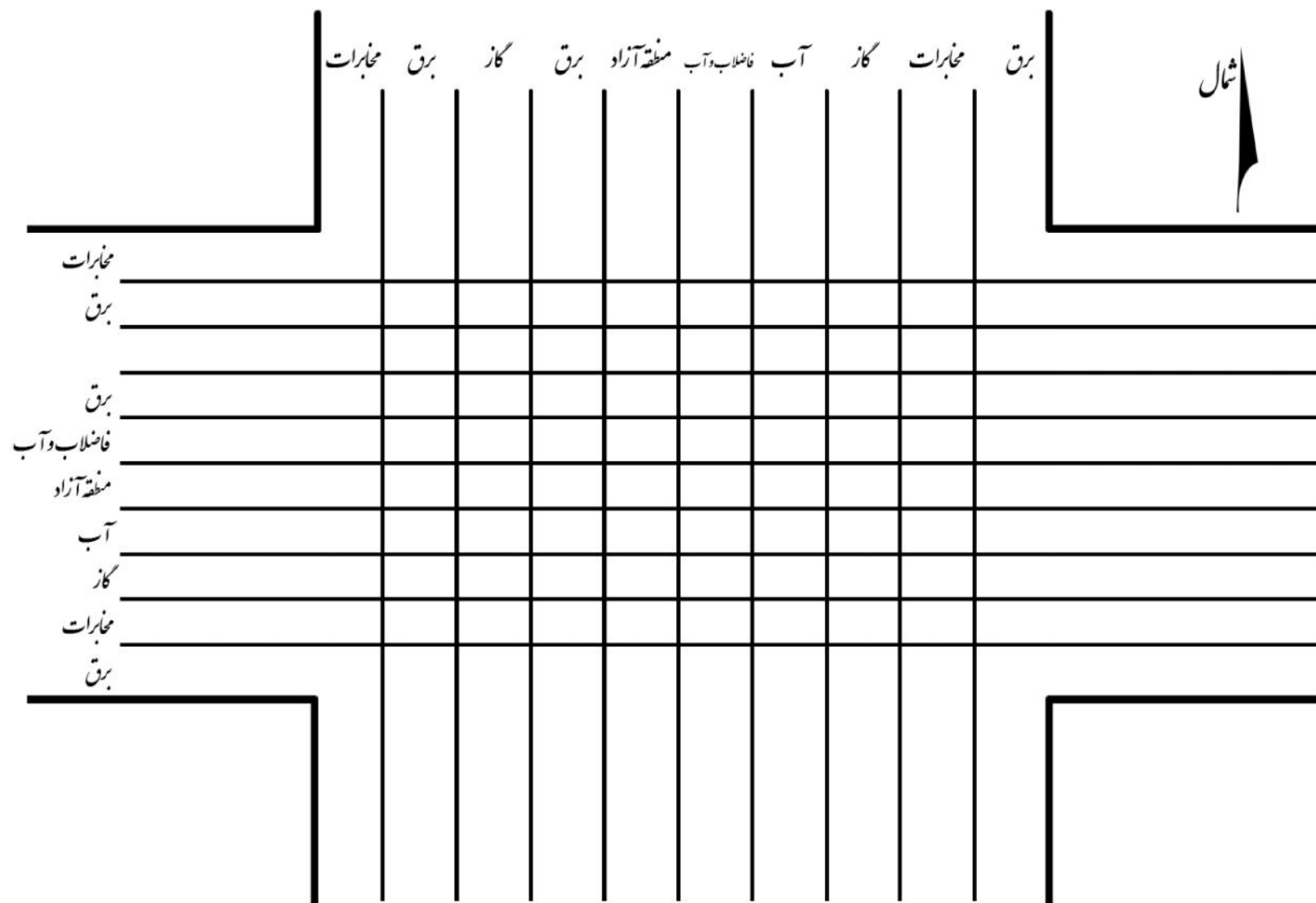

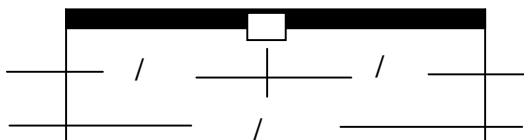
موقعیت محل حفاری مؤسسات حفار در گذرگاه‌های تا عرض ۱۴ متر

موقعیت محل حفاری مؤسسات حفار در گذرگاه‌های ۱۴ متر به بالا

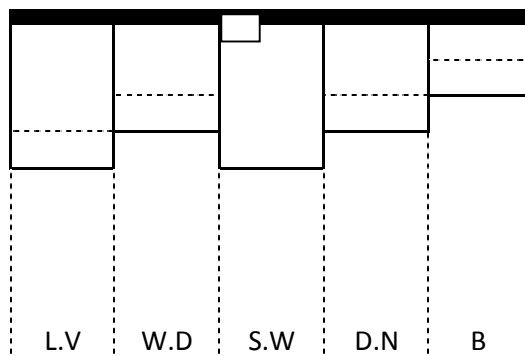

استاندارد عرض محل و عمق حفاری در گذرگاه‌های با عرض ۶ متر تا ۸ متر

ملاحظات	عمق از سطح موجود یا پروفیل شده معبر		عرض اختصاص یافته	عنوان خدمت
	حداکثر	حداقل		
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۰۰	B مخبرات(کابل خاکی)
	-۱/۵۰	-۱.۱۰	۱.۰۰	D.N گاز (فشار ضعیف)
		-۲.۰۰	۱.۱۰	S.W فاضلاب
	-۱/۵۰	-۱.۱۰	۱.۱۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۱/۲۰	-۸۰	۱.۸۰	L.V برق (فشار ضعیف و تیر روشنایی)

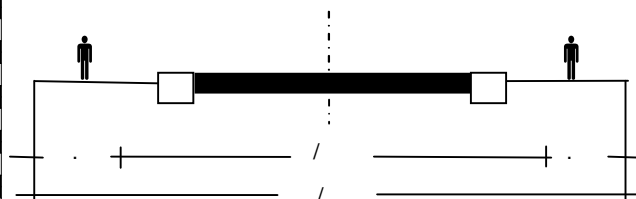
توضیح:

عرض‌های اختصاص یافته به خدمات در جدول فوق به ترتیب مشخص شده در شکل تا گذرگاه‌های با عرض زیر ۸ متر رعایت خواهد شده و فاصله مازاد بر ۶ متر تحت عنوان منطقه آزاد بصورتی در طرفین عرض اختصاص یافته به فاضلاب، در نظر گرفته خواهد شد که مدت مذکور به فاضلاب، حتی الامکان در محور خیابان واقع شود.

استاندارد عرض و محل و عمق حفاری در گذرگاه‌های با عرض ۸ متر تا ۱۰ متر

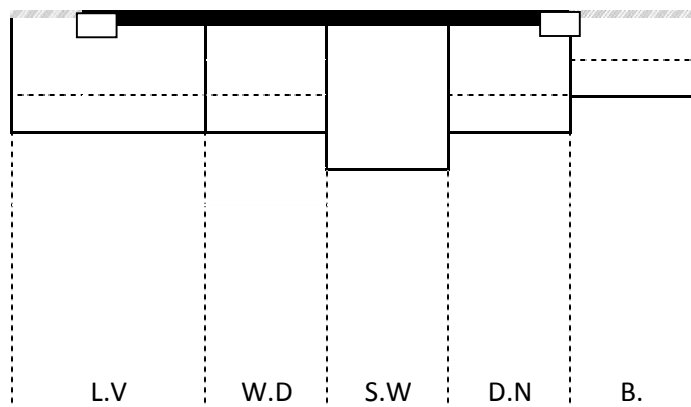
ملاحظات	عمق از سطح موجود یا پروفیل شده معبر		عرض اختصاص یافته	عنوان خدمت
	حداقل	حداکثر		
	-۰/۸۰	-۱/۲۰	۱.۳۰	B مخابرات (کابل خاکی)
	-۱.۱۰	-۱/۵۰	۱.۵۰	D.N گاز (فشار ضعیف)
	-۲.۰۰		۱.۲۰	S.W فاضلاب
	-۱.۱۰	-۱/۵۰	۱.۵۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۸۰	-۱/۲۰	۲.۵۰	L.V برق (فشار ضعیف و تیر روشنایی)

توضیح:

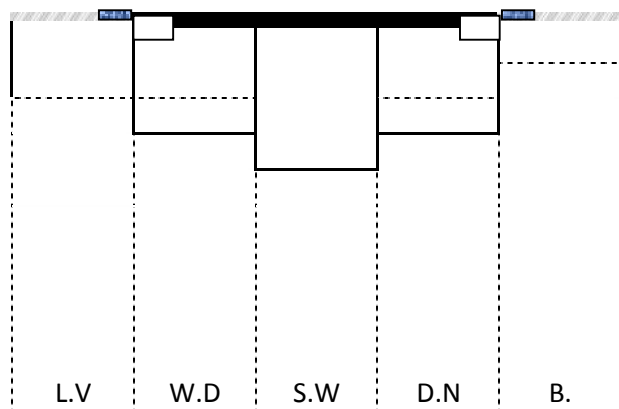
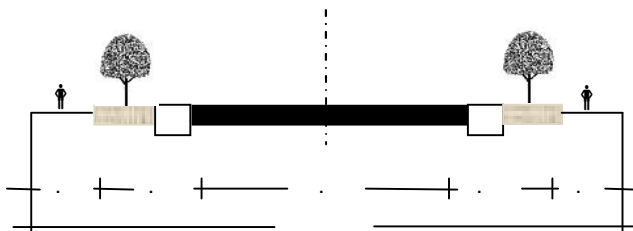
۱- عرض های اختصاص یافته خدمات در جدول فوق به ترتیب مشخص شده در شکل تا گذرگاه‌های با عرض ۱۰ متر رعایت خواهد شد و فاصله مازاد بر ۸ متر عرض تحت عنوان منطقه آزاد به صورتی در طرفین عرض اختصاص یافته به فاضلاب در نظر گرفته خواهد شد که منطقه مربوط به فاضلاب حتی الامکان در محور خیابان واقع شود.

۲- عرض اختصاص یافته به مخابرات (B) در صورت وجود پیاده‌رو حتی الامکان محدود به پیاده‌رو خواهد بود

استاندارد عرض و محل و عمق حفاری در گذرگاه‌های با عرض ۱۰ متر تا ۱۲ متر

ملاحظات	عمق از سطح موجود یا پروفیل شده معبر		عرض اختصاص یافته	عنوان خدمت
	حداکثر	حداقل		
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۵۰	B مخابرات (کابل خاکی)
	-۱/۵۰	-۱.۱۰	۲.۰۰	D.N گاز (فشار ضعیف)
		-۲.۰۰	۱.۵۰	S.W فاضلاب
	-۱/۵۰	-۱.۱۰	۲.۰۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۳.۰۰	L.V برق (فشار ضعیف و تیر روشنایی)

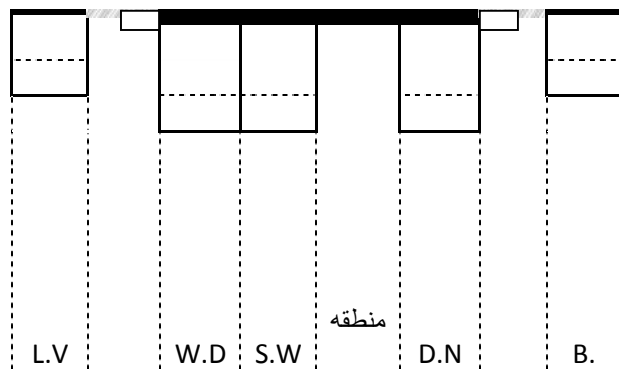
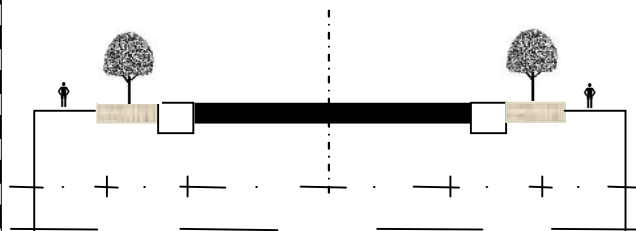

توضیح:

- ۱- عرض‌های اختصاص یافته به خدمات در جدول فوق به ترتیب مشخص شده در شکل تا گذرگاه‌هایی با عرض زیر ۱۲ متر رعایت و فاصله مازاد بر ۱۰ متر تحت عنوان منطقه آزاد به‌صورتی در طرفین عرض اختصاص یافته به فاضلاب در نظر گرفته خواهد شد که منطقه مربوط به فاضلاب حتی الامکان در محور خیابان واقع شود.
- ۲- عرض اختصاص یافته به تلفن و گاز و برق (L.V - D.N - B) در صورت وجود پیاده رو و فضای سبز و جدول جوی حاشیه معبر در صورت امکان محدود به پیاده‌رو حداکثر تا کناره جدول جوی و از کناره جدول جوی خواهد بود.

استاندارد عرض و محل و عمق حفاری در گذرگاه‌های با عرض ۱۲ متر تا ۱۴ متر

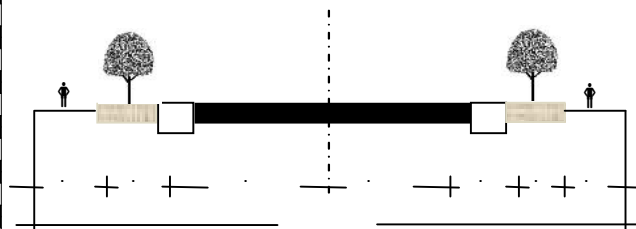
ملاحظات	عمق از سطح موجود یا پروفیل شده معبر		عرض اختصاص یافته	عنوان خدمت
	حداکثر	حداقل		
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۷۵	B مخابرات (کابل خاکی)
	-۱/۵۰	-۱.۱۰	۲.۰۰	D.N گاز (فشار ضعیف)
		-۲.۰۰	۲.۰۰	S.W فاضلاب
	-۱/۵۰	-۱.۱۰	۱.۵۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۷۵	L.V برق (فشار ضعیف و تیر روشنایی)

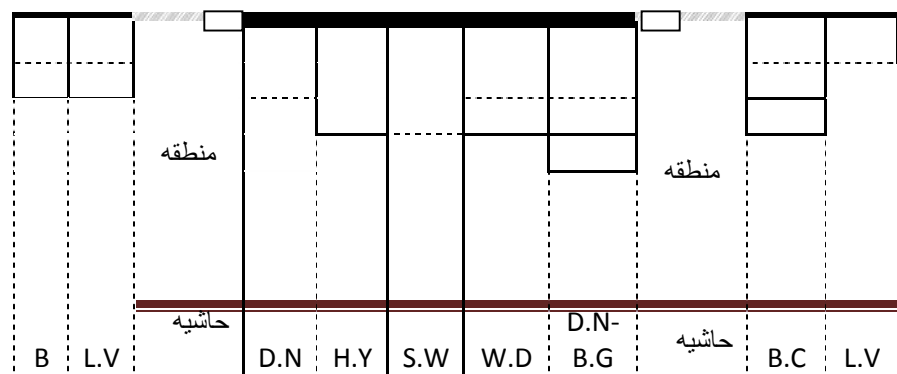
توضیح:

عرض‌های اختصاص یافته به خدمات در جدول فوق به ترتیب مشخص شده در شکل تا گذرگاه‌های با عرض زیر ۱۴ متر رعایت و فاصله مزاد بر ۱۲ متر منطقه آزاد اضافه خواهد شد.

استاندارد عرض و محل و عمق حفاری در گذرگاه‌های با عرض ۱۴ متر تا ۲۱ متر

ملاحظات	عمق از سطح موجود یا پروفیل شده معبر		عرض اختصاص یافته	عنوان خدمت
	حداکثر	حداقل		
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۰/۹۰	L.V برق (فشار ضعیف)
	-۱.۲۰ -۲.۰۰	-۰/۸۰ -۱/۲۰	۱.۳۰	مخابرات { کابل خاکی } B { کانال } C
	-۵.۱۰ -۳.۱۰	-۱.۴۰ -۲.۲۰	۱.۵۰	گاز { فشار ضعیف } D.N { فشار متوسط } B.G
	-۱.۷۰	-۱.۳۵	۱.۰۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۵.۰۰	-۲.۰۰	۱.۸۰	S.W فاضلاب
		-۲.۰۰	۱.۲۰	H.Y برق (فشار قوی)
	-۳.۱۰	-۱.۴۰	۱.۵۰	D.N گاز (فشار ضعیف)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۲۰	L.V برق (فشار ضعیف)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۰۰	B مخابرات (کابل خاکی)

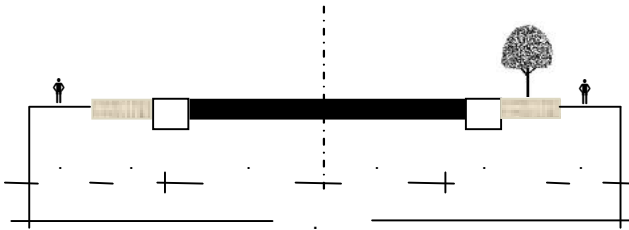

توضیح:

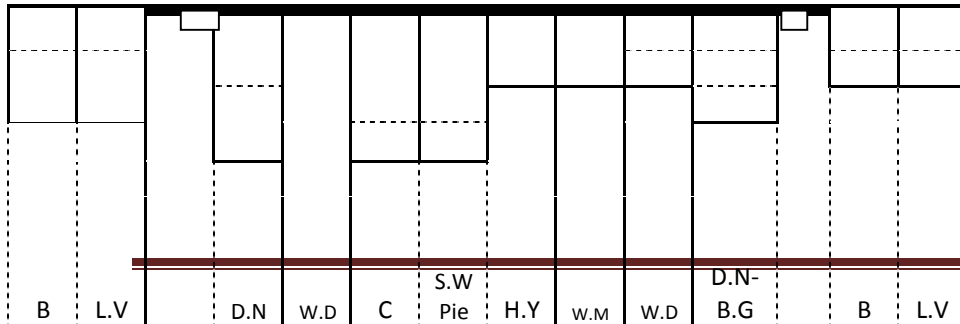
عرض‌های اختصاص یافته به خدمات در جدول فوق به ترتیب مشخص شده در شکل تا گذرگاه‌های با عرض زیر ۲۱ متر رعایت و مازاد بر ۱۴ متر به عنوان منطقه آزاد در نظر گرفته خواهد شد.

تدوین: علیمردانی

استاندارد عرض و محل و عمق حفاری در گذرگاه‌های با عرض ۲۱ متر تا ۳۰ متر

ملاحظات	عمق از سطح موجود یا پروفیل شده معبر		عرض اختصاص یافته	عنوان خدمت
	حداکثر	حداقل		
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۳۰	L.V برق (فشار ضعیف)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۲۰	B مخابرات (کابل خاکی)
	-۳.۱۰	-۱.۴۰	۱.۸۰	گاز { فشار ضعیف D.N فشار متوسط B.G }
	-۳.۱۰	-۲.۲۰		
	-۱.۷۰	-۱.۱۰	۱.۰۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۵.۰۰	-۱.۵۰	۱.۵۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۲.۵۰	-۲.۰۰	۱.۵۰	H.Y برق (فشار قوی)
	-۴.۰۰	-۲.۰۰	۲.۰۰	S.W فاضلاب
	-۴.۰۰	-۲.۰۰	۴.۰۰	C مخابرات (کابل)
	-۱.۷۰	-۱.۱۰	۱.۲۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۳.۱۰	-۱.۴۰	۱.۰۰	D.N گاز (فشار ضعیف)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۳۰	L.V برق (فشار ضعیف)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۲۰	B مخابرات (کابل خاکی)

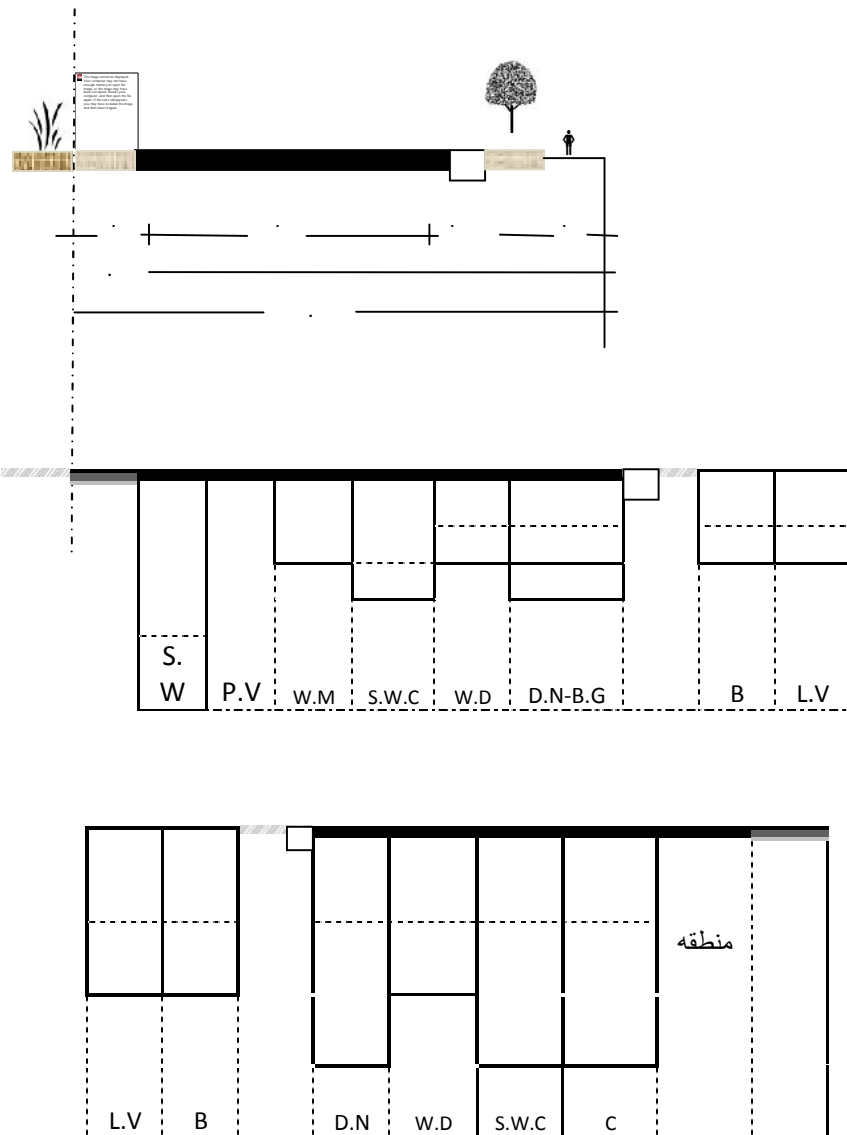
توضیح:

عرض‌های اختصاص یافته به خدمات در جدول فوق به ترتیب مشخص شده در شکل تا گذرگاه‌های با عرض زیر ۳۰ متر نیز رعایت خواهد شد و فاصله مزاد بر ۲۱ متر تحت عنوان منطقه آزاد در نظر گرفته خواهد

تدوین: علیمردانی

استاندارد عرض و محل و عمق حفاری در گذرگاه‌های با عرض ۳۰ متر تا ۴۰ متر

ملاحظات	عمق از سطح موجود یا پروفیل شده معبر		عرض اختصاص یافته	عنوان خدمت
	حداکثر	حداقل		
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۴۰	L.V برق (فشار ضعیف)
	-۱.۲۰	-۰/۸۰	۱.۲۰	B مخابرات (کابل خاکی)
	-۳.۱۰	-۱.۴۰	۱.۸۰	گاز { فشار ضعیف D.N فشار متوسط B.G }
	-۳.۱۰	-۲.۲۰		
	-۱.۷۰	-۱.۱۰	۱.۰۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۵.۰۰	-۱.۵۰	۱.۵۰	S.W.C کنتور فاضلاب
	-۲.۵۰	-۲.۰۰	۱.۵۰	W.M آب (خطوط انتقال اصلی)
	-۴.۰۰	-۲.۰۰	۲.۰۰	H.V برق (فشار قوی)
	-۴.۰۰	-۲.۰۰	۴.۰۰	S.W فاضلاب
				C مخابرات (کابل) S.W.C کلکتور فاضلاب
	-۱.۷۰	-۱.۱۰	۱.۲۰	W.D آب (لوله توزیع)
	-۳.۱۰	-۱.۴۰	۱.۰۰	D.N گاز (فشار ضعیف)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۳۰	B مخابرات (کابل خاکی)
	-۱/۲۰	-۰/۸۰	۱.۲۰	L.V برق (فشار ضعیف)

توضیح:

عرض‌های اختصاص یافته به خدمات در جدول فوق به ترتیب مشخص شده در شکل تا گذرگاه‌های با عرض

زیر ۴۰ متر رعایت خواهد شد و فاصله مازاد بر ۳۰ متر تحت عنوان منطقه آزاد در نظر گرفته خواهد شد.

تدوین: علیمردانی